

opinió | JOAQUIM BOVER. Arquitecte

Fita, un setembre de blau marí intens

L'artista gironí Domènec Fita, que ja ha celebrat el seu vuitantè aniversari, va inaugurar, el 18 d'agost passat, un monòlit de vidre i acer a la localitat andorrana d'Ordino. L'autor reflexiona, a partir d'aquest projecte andorrà, sobre la vitalitat creativa de Fita

En Domènec Fita ha celebrat els 80 anys amb la inauguració d'un monòlit, una escultura de vidre i acer de set metres d'altura, a la plaça d'Ordino, a Andorra. Tot un espectre de llum i color que llueix de dia amb el fons verd de la vall i amb més resplendor en la foscor de la nit.

És el punt final d'un treball que va iniciar l'any 1991 per encàrrec de la parròquia d'Ordino, amb un fris d'acer Corten vogit amb tall de bufador que fa referència a la història i als oficis del poble. Així, juntament amb el disseny d'unes lluminàries, participava de l'arquitectura de la plaça que ha esdevingut un referent cívic del nucli urbà.

Setze anys de diferents encàrrecs d'obra pública i privada a les valls d'Andorra posen de manifest, altra vegada, les màximes aspiracions de l'artista gironí: agermanar les arts, els oficis i l'arquitectura en el procés creatiu d'una obra.

Quan Fita fa una immersió en l'execució d'una obra d'encàrrec—que cal materialitzar per a un espai definit i limitat—, procedeix a seccionar l'entorn i aprofundeix fins a l'essència del seu contingut. Prescindeix de tot allò que per ell esdevé superficial i es concentra en l'objectiu del projecte que el porta a plasmar formalment l'obra que projecta. Després la vesteix amb referents, bé siguin de la història local, de la vida quotidiana, de la mitologia, de la natura viva, d'elements ortodoxos o heterodoxos. Aquesta simbologia, que domina a través del dibuix, perquè és un gran mestre de la representació gràfica, aporta a l'obra final un valor afegit que va més enllà de l'ornamentació. La grafologia, les icones que Fita estampa en les seves obres, no són gratuïtats, sinó segells d'autor amb una càrrega de contingut.

En cada projecte, en cada nou encàrrec, Fita posa un paper blanc damunt la taula de treball; diria que li agrada iniciar el nou recorregut des del buit, des del no-res preestablert.

El resultat és una mostra d'ofici, d'experiència acumulada al llarg dels anys com a escultor i lliurepensador que és. En aquestes últimes obres que ha culminat a Andorra, ens ensenya el seu mestratge i, alhora, demostra que ha estat un pacient aprenent d'artesans que li han aportat un poc més d'ofici.

Una lectura pausada dels seus blocs de notes i dibuixos d'assaig posa de manifest que res del que expressa en l'obra acabada és gratuït o banal. L'escultura final és un brollador en el qual va encaixant totes aquelles peces—assajos—que ha confeccionat a l'obra amb rigor i professionalitat, en hores de silenci i d'investigació.

En l'itinerari de l'obra de Fita per Andorra, hi trobem una escultura dedicada a Carlemany, a la parròquia de Canillo, un paral·lelepípede de set metres d'altura, un combinat d'acers inoxidable i Corten, ressenya sobriament i amb esveltesa el fet històric del pas d'aquest personatge per aquest país tan petit. La nuesa del volum esculpit, la simplicitat dels referents històrics, així com la duresa del material emprat, són un bon exem-

El monòlit de Fita a la plaça d'Ordino. / EL PUNT

ple que Fita és mereixedor—i defensa alhora—el títol acadèmic de belles arts que li varen atorgar.

En l'ús i el rendiment de l'obra artística, Fita s'incomoda quan l'art i, especialment, l'escultura es consoliden no-

més com a objectes d'aparador amb una alta cotització econòmica, per ser contemplats com a objectes ornamentals en sales d'exposicions, museus o cases particulars. Se sent especialment motivat quan una peça podrà ser contempla-

da pel gran públic; això el fa ser especialment generós, com ja ho és i ho ha estat sempre per naturalesa. És per aquest fet que en la seva trajectòria podem veure un constant mestissatge entre art i arquitectura. Vol que la seva obra formi part integrada del conjunt de l'espai construït, del que entenem per edificat o urbanitzat.

Ell ho argumenta en un debat apassionat, amb exemples extrets de la mateixa història de l'art. Ens fa participants del fet que sempre han caminat junts i denuncia que, des de mitjan segle passat fins ara, la pressió del cost econòmic sobre el fet de construir com a activitat innata de l'home per tal de millorar la qualitat del seu entorn ha dissociat i separat aquestes disciplines que abans estaven estretament vinculades. Us puc assegurar que amb els quaranta anys que fa que el conec no ha parat d'insistir obstinadament en el fet que els arquitectes i els artistes han de treballar plegats.

La posada en escena de l'art, l'ofici i l'arquitectura agermanats en una lectura unitària és el que representa el conjunt del centre lúdic i termal de Soldeu. L'Hermitage és un edifici que forma part del complex hotel·ler Resort Esport de la família Calbó; ells, com a promotors, i l'arquitecte Orobítg han confiat en el Domènec Fita artista.

El resultat és una obra excepcionalment singular i engrescadora en la seva descoberta i en la utilització com a centre lúdic. Per mitjà d'un bestiari inacabable com a fil conductor, l'artista ens presenta, altra vegada amb domini i solvència, les possibilitats de l'art vinculat a l'arquitectura. Com si es tractés d'una gúbia de traç continu, posa de manifest en negatiu o en positiu, sobre vidre, acer, pedra, marbre, paper amb estampats de tinta xinesa, trencadís de materials, aglomerats de polímers o resines, un inacabable inventari de referents de la natura que compartim en el món en què vivim. Fa disseccions, vesteix i desvesteix amb multiplicitat de colors, textures, expressions i mirades cada un dels personatges que en cap cas poden ser un referent mimètic de la realitat. La invenció va més enllà de la utopia. Hi ha present un bon domini de diferents tècniques i formes d'expressió artístiques que van més enllà del que és convencional. Afirmo que contemplar l'obra és una provocació constant; val la pena una passejada per tot el centre lúdic i termal de Soldeu. Ens posa en evidència que no té límits. Això és el que ha fet Fita en el transcurs de la seva vida: sotjar, dia a dia, nous camins sense parar, fugint de qualsevol etiqueta que el pogués collar en una estampa d'immortalitat preestablerta en el mercat de l'art.

Hi ha qui ha manifestat que aquesta seria la seva última obra. Després d'un any ple d'incerteses i contratemps per part d'en Domènec Fita, he constatat que afronta el futur immediat amb un somriure i un bloc nou ple de dibuixos i de noves propostes. Desitjo que la rauxa de la tramuntana del setembre amari amb longevitat el seu mar d'idees, arrencant nous polsims d'aigua per a nous projectes.